

Motala kommun  
[motala.kommun@motala.se](mailto:motala.kommun@motala.se)

2022-04-01  
Dnr 2019:5786

# Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av stimulerande  
undervisning för elever i årskurs 4 som ligger  
långt framme i sin kunskapsutveckling vid Norra  
skolan 4-6 i Motala kommun

## Inledning

---

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Norra skolan 4-6 avseende verksamhetens kvalitet gällande stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska att undervisningen i årskurs 4 genomförs på ett sådant sätt att elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling bibehåller sitt intresse för skolarbetet och får möjlighet att nå längre. De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning arbetar lärare metodiskt vid planering och i undervisning för att ge elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling möjlighet att nå längre?
2. I vilken utsträckning ger skolans ledning stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området. I bilaga 2 finns beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Norra skolan 4-6 i Motala kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Norra skolan 4-6 den 18 och 19 januari 2022. Besöket genomfördes av utredarna Verica Stojanovic och Maria Larsson. Totalt fem intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn samt två lektionsobservationer har genomförts.

## Beslut:

### ***Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling***

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

- Rektorn behöver se till att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får tillräckliga utmaningar och stöd för att komma vidare i sitt lärande.

***Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling***

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

- Rektorn behöver skapa reella möjligheter för lärare att på olika sätt arbeta för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling.

**Uppföljning**

Huvudmannen ska senast den 2022-10-01 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2019:5786) i de handlingar som sänds in.

**Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19**

Skolinspektionen är medveten om att många skolor och huvudmän i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

## Skolinspektionens bedömningar

---

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

### Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande fyra områden:

- I vilken utsträckning lärarens *planering av undervisningen* (även) utgår från behoven hos elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning läraren ger elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling *tillräckliga utmaningar*.
- I vilken utsträckning de elever som nått långt/blir klara fort får *stöd för att komma vidare* i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning undervisningen genomsyras av *ändamålsenliga förväntningar* på elevernas förmåga.

Skolinspektionen bedömer att lärarna arbetar metodiskt vid planering av undervisningen för att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska ges möjlighet att nå längre i alla ämnen. Dock bedömer Skolinspektionen att den undervisning som faktiskt genomförs endast till viss del möjliggör att denna elevgrupp får en sådan undervisning.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärarna vid Norra skolan 4-6 i sin planering beaktar tidigare höga elevprestationer och förbereder material även för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling. Vidare visar granskningen att lärare ger kontinuerlig återkoppling och erkänsla för tidigare ansträngningar. Undervisningen präglas också av lärarnas höga och ändamålsenliga förväntningar på elevernas förmåga. Dock visar granskningen att elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling främst får uppgifter som är utmanande i vissa ämnen och att elever ibland får arbeta på egen hand när lärarna behöver prioritera elever som behöver mer hjälp.

### Lärare tar i sin planering hänsyn till behoven hos elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Granskningen visar att lärarna vid Norra skolan 4-6 i sin planering förbereder uppgifter och material för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling. Utifrån intervjuer och av skoluppgifter som Skolinspektionen tagit del av framgår det att lärarna till exempel planerar både för utvecklande frågor, öppna uppgifter där

elever ska söka information själva och uppgifter som elever kan konstruera själva och undervisa andra elever i. Enligt lärarna är det lättare att hitta öppna uppgifter i ett ämne där elever ska arbeta med problemlösning men svårare att exempelvis hitta lämpliga avancerade uppgifter i ett ämne där elever ska arbeta med grammatik. Däremot kan elever, uppger lärarna, skriva texter och göra fördjupningsuppgifter och uppgifter utan tak i flera ämnen.

Granskningen visar vidare att lärare i sin planering beaktar tidigare höga elevprestationer och kontinuerligt uppdaterar planeringen med utgångspunkt i enskilda elevers förändrade behov. Lärare uppger att de får mycket information om elevernas förståelse och höga prestationer från tidigare individuella utvecklingsplaner och muntliga överlämningar från årskurs 3. Lärarna säger också att de får en samlad bild av vilken kunskapsnivå eleverna befinner sig på när de möter eleverna i undervisningen. Av elevernas senaste individuella utvecklingsplaner, vilka är från årskurs 3, framgår om eleverna har studiehandledning och extra anpassningar, huruvida eleven riskerar att inte nå kunskapskraven, når dem eller når längre än kunskapskraven. Dock är det mestadels, enligt lärarna, fokus i individuella utvecklingsplaner på de elever som inte blir godkända och de anpassningar som dessa elever behöver. Lärarna säger däremot att de lyfter högpresterande elever i samband med att de följer upp kunskapsläget i klassen när de har elevkonferens. Lärarna berättar att elevernas kunskapsutveckling gör att de reviderar sin planering utifrån hur det ser ut för eleverna. Rektorn uppger att varje enhet samplanerar och att hen upplever att man på skolan har bra överlämningar mellan lärarna som är ansvariga i årskurs 3 och personalen i årskurs 4, för att kunna utföra nya planeringar och individuella studieplaner då elever enligt rektorn utvecklas en hel del i årskurs 4. Då lärare och elever är nya för varandra i årskurs 4, har man på skolan ett tidigt "lära-känna-samtal"/utvecklingssamtal som följs av ett djupare utvecklingssamtal under våren.

### Lärarna ger tillräckliga utmaningar till elever i vissa ämnen

Granskningen visar att elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling främst får uppgifter som är utmanande utifrån deras nivå i vissa ämnen. Eleverna ger flera exempel på ämnen där alla elever jobbar med samma arbetsuppgifter. De säger att det bara finns svårare uppgifter i ett ämne. Eleverna beskriver också att det varierar mellan ämnen om de kan få extrauppgifter när de är klara. Exempelvis kan eleverna få uppgifter att hitta på nätet eller göra digitala färdighetsträningar. Extrauppgifterna kan vara både svårare och lättare. Elever säger samtidigt att de ibland får gå på rast eller göra mer av samma uppgifter när de är färdiga med en skoluppgift. Lärarna och specialläraren bekräftar att det i vissa ämnen blir mycket genomgångar, gemensamt arbete och samma uppgifter för alla elever oavsett var de ligger i sin kunskapsutveckling. Även enligt rektorn varierar det från ämne till ämne hur vanligt det är att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får

uppgifter anpassade till sin kunskapsnivå. Rektorn, lärarna och specialläraren berättar att det i ett par ämnen är enklare att ge anpassade uppgifter till dessa elever. Anledningen är att det i dessa ämnen finns tillräckligt med arbetsmaterial för att elevgruppen ska utmanas oavbrutet. I dessa ämnen arbetar man också utifrån läroböcker med olika svårighetsgrad och det finns ibland digitala extrauppgifter och spel. I ett ämne görs också nivågrupperingar i klasser och elever som är långt framme i sin kunskapsutveckling får arbeta med fler böcker och utmanas att arbeta mer självständigt. I andra ämnen är det mer föreläsning och diskussion berättar rektorn. Här menar rektorn att det är de starka eleverna som kommer till sin rätt och får utrymme i diskussioner, förutom om de är blyga och inte vill diskutera inför andra. Vidare berättar elever att även om lärare ibland varierar arbetsuppgifter, uppmuntrar vissa lärare dem sällan till att lösa uppgifter på olika sätt. Eleverna berättar också att i ett ämne kan de få fel om de fått svaret rätt, men löst uppgiften på ett annat sätt än läraren. Lärarna uppger dock att de inte delar elevernas bild av att elever måste lösa uppgifter på ett visst sätt utan att de uppmuntrar eleverna att lösa uppgifter på olika sätt. Lärarna uppger att det inte bara lärarens sätt som gäller utan att elever ska kunna hitta egna sätt att lösa uppgifter. Lärarna kan också, när elever arbetar nivågrupperat, plocka fram arbetsuppgifterna och titta på olika lösningar och diskutera kring dem med eleverna i klassen.

Vidare visar granskningen att lärarna ger eleverna möjlighet till fördjupning och acceleration, men att det även här finns en viss variation mellan olika ämnen i vilken utsträckning detta görs. Lärarna uppger att elever mestadels får gå fortare fram i undervisningsmaterialet och att elever får möjlighet att fördjupa sig i vissa ämnesområden. Förstelärarna berättar att personal på skolan tillsammans arbetar för att hitta läromedel som stöttar progression. I ett ämne finns till exempel baskurs och utmaningar. Förstelärarna berättar också att lärarna på skolan har öppna uppgifter utan tak så att elever kan göra dem på sin nivå. Enligt förstelärarna är det viktigt att hela klassen arbetar med samma tema för att skapa samhörighet, även om vissa elever kan gå vidare och göra uppgifter med mer utmaningar. Eleverna berättar däremot att möjligheten till fördjupning och acceleration varierar. Till exempel kan ett ämne innehålla fördjupningsuppgifter där elever får göra en presentation anpassad till en grupp. Vidare har elever fått fördjupa sig på elevens val, de har fått skriva egna berättelser och de har haft tävlingar i ett ämne. Några elever tillägger samtidigt att de skulle vilja ha ännu mer självständiga arbetsuppgifter, främst i de ämnen där lärarna uppger att eleverna redan arbetar med uppgifter utan tak. Eleverna säger också att de upplever det som hinder i accelerationen och stimulansen när lärarna måste genomföra repeterande genomgångar på grund av elevers sjukdom, eller när de får arbeta med uppgifter som korsord och att måla bilder när de är klara med de arbetsuppgifter de fått av sina lärare.

Granskningen visar också att lärare använder sig av olika metoder och material i undervisningen så att eleverna får möta en viss variation. Elever och lärare ger en samstämmig bild av hur undervisningen varierar. Exempelvis beskriver elever att

lärarna både har lärarledda genomgångar och elevaktiviteter. Elever får också arbeta individuellt och i grupp med läroböcker, informationssökning på internet och annat material för att lösa uppgifter. Även vid de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört varierar undervisningen bland annat genom att eleverna får arbeta såväl individuellt som i grupp och helklass. Skolinspektionen ser också exempel på att undervisningen varierar mellan lärarledda genomgångar och olika elevaktiviteter, till exempel att elever besvarar frågor, gör associationer och ger förklaringar som visar på förståelse samt att elever får skapa egna alster.

### Lärare ger visst stöd för att eleverna ska komma vidare i kunskapsutvecklingen

Granskningen visar att elever som ligger långt framme i flera avseenden får lärarstöd för att komma vidare i sin kunskapsutveckling, men att de ibland får arbeta på egen hand när lärarna behöver prioritera elever som behöver mer hjälp. Av intervjuer med elever och lärare såväl som av lektionsobservationer framgår att lärarna ger stöd i undervisningen. Lärarna går runt i klassrummet när eleverna arbetar och elever får hjälp när de signalerar genom att räcka upp handen, men också utan att påkalla lärarnas uppmärksamhet. Lärarna berättar att de styr över gruppindelningar och elevernas placeringar så att elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling sitter nära varandra och kan inspirera varandra i arbetet. Lärarna berättar samtidigt att det är svårt för en ensam lärare att hinna ge tillräckligt stöd till alla elever. Detta är också synligt vid en av Skolinspektionens observationer. Lärarna säger att de behöver prioritera de elever som inte når målen. På vissa lektioner, som när elever tränar läsförståelse, finns resurspersoner, och då kan personalen hjälpas åt att ge stöd även till de elever som ligger långt fram. Lärare och elever berättar att elever ibland sitter ute i korridorer och arbetar. De som får sitta i korridorerna är elever som vill koncentrera sig och som inte behöver hjälp från läraren. Läraren kommer ut ibland till grupperna i korridorerna och eleverna kan också gå in i klassrummet och fråga. Eleverna är medvetna om att de elever som sitter i klassrummet behöver hjälp och att de som sitter i korridorerna klarar av att arbeta själva. Specialläraren berättar att skolans vision är att hjälpa elever att nå målen i alla ämnen, och när specialläraren är med så tar hen med en grupp elever som är i behov av mer stöd och då kan läraren stötta de andra eleverna som är längre fram i sin kunskapsutveckling. Rektorn uppger att lärarna ger ett bra stöd till alla elever. Det är inte alltid det går, och ibland jobbar alla elever med samma sak, men lärarna försöker se till att även ge stöd för att elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling också ska få stöd och utmaningar, enligt rektorn. Rektorn uppger samtidigt att hen skulle vilja se mer lärarlett stöd även för de elever som är långt framme i sin kunskapsutveckling och som ibland får arbeta mer självgående.

Vidare visar granskningen att lärarna ger eleverna erkänsla för tidigare ansträngningar såväl som viss återkoppling för att eleverna ska utvecklas ännu mer. Av intervjuer med lärare och vid lektionsobservationer framgår att lärare i huvudsak

stöttar elever genom motiverande ord men också ibland genom återkoppling på hur eleverna kan komma vidare i sitt lärande. Det kan röra sig om att läraren ber elever utveckla eller fördjupa sina svar ytterligare. Lärarna berättar också att de brukar visa goda exempel som eleverna producerat, till exempel en mening som är välutvecklad och som någon elev skrivit, och frågar om de får använda den som exempel för klassen. Enligt förstelärarna sker återkoppling dock främst på individnivå. Förstelärarna uppger att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ofta är intresserade av att veta hur de ska göra för att nå så långt som möjligt, men att de inte pratat specifikt om hur lärare ska ge återkoppling till dessa elever. Rektorn uppger att lärare ger återkoppling framför allt vid utvecklingssamtal och i de individuella utvecklingsplanerna samt när de får möjlighet att prata enskilt med eleverna.

Granskningen visar också att lärarna ger elever stöd i att få överblick över skolarbetet och låter elever reflektera över sitt eget lärande. Av lektionsobservationer framgår att lärare försöker få elever att förstå det övergripande målet med arbetsuppgiften. Lärarna berättar att de ibland parar ihop elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling med varandra, för att de ska lära av varandra, reflektera över varandras lärande och på så sätt komma vidare i sin kunskapsinhämtning. Lärarna berättar också att de arbetar med att få elever att se att det finns olika studietekniker för att lära sig. Lärare berättar att de ofta pratar med elever om att de ska använda syn och hand och koppla ihop det, samt att de ska lyssna först och läsa sedan. Lärarna har också uppmanat elever att exempelvis titta flera gånger på ett tv-program för att förstå innehållet bättre, och om vikten av att koppla in modersmålet. Enligt rektorn finns på skolan rutinerad personal som för diskussioner med elever om studieteknik.

Vidare visar granskningen att lärarna uppmärksammar och stöttar både pojkar och flickor som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling. Lärarna berättar att de till exempel uppmärksammar att både pojkar och flickor får lika mycket talutrymme. Representer från elevhälsan berättar också att de har haft ett tema som hette "varannan killarnas" och att man på skolan har arbetat med könsroller, för att stärka tjejerna. Av intervjuer med elever och lärare såväl som lektionsobservationer framgår att lärare ger stöd till både pojkar och flickor som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling och att lärare försöker synliggöra elever som kan men som inte självmant tar plats i klassrummet, oberoende av kön.

### Undervisningen präglas i huvudsak av ändamålsenliga förväntningar på eleverna

Granskningen visar att lärarna har ändamålsenliga förväntningar på eleverna utifrån deras individuella kunskande. Detta visar sig enligt lärarna och rektorn genom att personal på skolan arbetar utifrån allas lika värde, med samma möjligheter och lika villkor oberoende av kön, etnisk tillhörighet och social bakgrund och genom att lärare uppmuntrar alla elever att prestera sitt allra bästa. Av intervjuer med elever

och lärare framgår också att lärare uttrycker ändamålsenliga och höga förväntningar på eleverna i undervisningen. Rektorn uppger att lärare på skolan arbetar för att alla elever ska få möjlighet att känna sig trygga med att ställa frågor och resonera och att lärarna bemöter alla elever på samma sätt. Enligt rektorn är också lärarna uppmärksamma på att motverka normer som hindrar elever att komma ännu längre i sin kunskapsutveckling, även om det i årskurs 4 råder hög acceptans bland elever för att det är viktigt att lära sig och eleverna vill också lära sig mer.

Granskningen visar också att lärare bemöter pojkar och flickor lika och att lärarnas höga förväntningar på samtliga elever, pojkar som flickor, kommer till uttryck i både tilltal och bemötande. Lärare berättar att de alltid försöker att ge positiva kommentarer på elevers prestation. Den bild som lärare ger överensstämmer med det som framkommer vid lektionsobservationer, där lärare uppmuntrar och ger positiv respons och hjälp till samtliga elever, pojkar som flickor. Även elevhälsans representanter uppger att det inte finns någon skillnad i hur lärarna bemöter flickor och pojkar som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar också att skolan arbetar för att kompensera de elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling men som saknar uppmuntran och stöd hemifrån. Rektorn och lärarna uppger till exempel att eleverna kan stanna kvar och arbeta i skolan. Skolan samarbetar vidare med en idrottsklubb så att elever ska få möjlighet att röra på sig, vilket enligt rektorn är viktigt för att kunna koncentrera och lära sig mer i skolan. Lärarna är också medvetna om vikten av att visa sina positiva förväntningar på denna elevgrupp.

### Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får tillräckliga utmaningar och stöd för att komma vidare i sitt lärande.

Granskningen visar att trots att lärarna planerar en undervisning som tar hänsyn till behoven hos elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling, får detta inte alltid genomslag i all undervisning. Det framgår av intervjuer med elever, rektorn och lärare att elever som snabbt blir färdiga inte alltid erbjuds mer stimulerande uppgifter i samtliga ämnen utan istället får arbeta med till exempel fler uppgifter av samma slag. Det framgår också att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ibland får arbeta på egen hand då lärare behöver prioritera andra elever.

Skolinspektionen rekommenderar därför att elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling får arbeta med uppgifter som är tillräckligt utmanande utifrån elevernas kunskapsnivå i alla ämnen. Detta kan exempelvis vara uppgifter ”utan

tak”, frågor som bidrar till reflektion och problemlösning eller uppgifter utan ett på förhand givet svar som eleverna aktivt kan arbeta med under hela den avsatta tiden.<sup>1</sup> Skoluppgifterna behöver ge eleverna möjlighet såväl till breddning och fördjupning av stoffet (berikning) som till att vid behov arbeta snabbare än klasskamraterna (acceleration).<sup>2</sup> För att eleverna ska komma vidare i sitt lärande behöver lärarna också ge lämplig form av stöd även till elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.<sup>3</sup>

## Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande tre områden:

- I vilken utsträckning skolans uppföljning av resultat ger underlag för genomförande och utveckling av undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för elevhälsa och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för lärare att – tillsammans eller på egen hand – genomföra och utveckla en undervisning som möter elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens ledning i vissa delar ger stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling, men att rektor skapar begränsade möjligheter för att lärare tillsammans ska kunna utveckla en undervisning som möter den aktuella elevgruppen..

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn i sin uppföljning av såväl undervisning som kunskapsresultat synliggör samtliga elever. Det underlag som uppföljningen hittills givit har legat till grund

---

<sup>1</sup> Skolinspektionen (2011). *Litteraturöversikt. Alla elevers rätt till stöd och stimulans*.

<sup>2</sup> Se mer om begreppen i Pettersson, E. (2011). *Studiesituationen för elever med särskilda matematiska förmågor*, s. 70; Skolverket (2015). *Stödmaterial: Särskilt begåvade elever: 1.3 Organisatorisk och pedagogisk differentiering*, s. 6 ff; Skolverket (2012). *Högpresterande elever, höga prestationer och undervisningen*, s. 8.

<sup>3</sup> Skolverket (2012). *Högpresterande elever, höga prestationer och undervisningen*, s. 9.

för vissa förändringar som även stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Vidare ger rektorn genom sin organisation elevhälsan reella möjligheter för att tillsammans med lärare samverka och utveckla en undervisning som stimulerar denna elevgrupp. Dock visar granskningen att rektor skapar begränsade möjligheter för lärarna att tillsammans genomföra och utveckla undervisning som möter elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling.

### Rektors uppföljning av resultat ger visst underlag för att utveckla undervisningen för den aktuella elevgruppen

Granskningen visar att rektorn i sin uppföljning av såväl undervisning som kunskapsresultat arbetar för att synliggöra samtliga elever, inkluderat de som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling och eventuella könsskillnader. Rektorn uppger att hen vid fyra tillfällen per termin har avstämningsmöten med lärare och speciallärare då de diskuterar samtliga elevers kunskapsutveckling på individnivå. Rektorn berättar också att hen i sin roll som specialpedagog är ute på klassrumsobservationer för att ta reda på undervisningens kvalitet, dock inte hittills med fokus på elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling. Specialläraren gör också vissa tester med elever och har intervjuer med alla elever där de bland annat får svara på frågor om de får tillräckliga utmaningar i undervisningen. Resultaten från intervjuerna används i det praktiska arbetet i undervisningen och stäms av med elevhälsoteamet som rektorn leder.

Granskningen visar härutöver att uppföljningen av skolenhetens resultat används för att utveckla undervisningen, men inte specifikt för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling. Vissa förändringar i undervisningen har gjorts utifrån uppföljningen, som även har stimulerat denna grupp elever, uppger förstelärare och rektorn. Det handlar till exempel om att man på skolan parallellt lägger undervisningen i ett ämne och arbetar med nivågruppering i läsförståelse. Enligt rektorn fungerar detta bra för då kan elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling bland annat arbeta snabbare i sina nivåbaserade grupper och lära sig mer.

### Rektor skapar möjlighet för elevhälsa och lärare att samverka kring undervisning för den aktuella elevgruppen

Granskningen visar att det finns rutiner och reella möjligheter för elevhälsan att arbeta tillsammans med lärarna i att genomföra och utveckla en stimulerande undervisning för elever som nått långt i sin kunskapsutveckling. Förstelärarna och representanter för elevhälsan uppger att lärare har möten med elevhälsan där de diskuterar hur undervisningen kan utvecklas för dessa elever. Representanterna för elevhälsan uppger att om lärare ber om hjälp med en elev som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling gör de anpassningar för att åstadkomma stimulerande undervisning för enskilda individer. Det är framförallt specialläraren som har möjlighet att utveckla undervisningen och anpassa den för elever som ligger långt fram

i sin kunskapsutveckling. Hen berättar dock att det inte är hens fokus. Specialläraren träffar samtliga elever på mellanstadiet och ser hur de ligger till redan vid överlämningen från årskurs tre. Hen ser över elevernas kunskapsutveckling för att försäkra sig om att det sker en progression. Två gånger per år i samband med att specialläraren gör läsförståelsetest intervjuar hen alla elever och frågar om de får tillräckligt med utmaningar. Denna information används i avstämningen med klasslärarna om hur de ska arbeta vidare praktiskt i klassrummet. Representanter för elevhälsan uppger att de också tar fram åtgärder och handlingsplaner, så att även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får lämplig undervisning. Skolsköterskan frågar i sina hälsosamtal med elever hur det går i undervisningen, om några ämnen är roliga eller tråkiga och hur man skulle kunna förbättra situationen. Även denna information tas upp på elevhälsoteamsmöten.

### **Rektor skapar begränsade möjligheter för lärare att tillsammans utveckla undervisningen för den aktuella elevgruppen**

Granskningen visar att det finns rutiner och metoder till stöd för genomförande av en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling. Av intervjuer med rektor, lärare, nyckelpersoner och elevhälsa framkommer att även om det saknas en handlingsplan för att möta elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling så har speciallärare och förstelärare uppdrag att ge lärarna stöd i att utveckla undervisningen, så att även denna elevgrupps specifika behov möts. De insatser som genomförs i syfte att höja personalens kompetens kring framgångsrika arbetssätt för stimulerande undervisning för alla elever, men också för den aktuella elevgruppen, är enligt förstelärare och rektor, förstelärarnas arbete avseende ledarskap i klassrummet, språkutvecklande arbetssätt och svenska som andraspråk. Lärarna och rektorn berättar vidare att det finns viss samverkan med skolans högstadium exempelvis kring mer utmanande material, men att det saknas samverkan med andra skolor.

Granskningen visar däremot att rektor skapar begränsade möjligheter för att lärare tillsammans ska kunna genomföra och utveckla en undervisning som möter elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling. Enligt rektorn ska varje årskursenhet ha möjlighet att samplanera och utveckla undervisningen, och det ska även gälla för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling. Lärarna uppger dock att tid saknas för att kontinuerligt och gemensamt planera utvecklingen av undervisningen. De uppger att när de får scheman för hösten finns det ibland tid för gemensamt arbete, men i andra fall kan det handla om en halvtimmes mötestid i veckan då många frågor ska avhandlas. När lärarna har möten i arbetslag eller enhetsvis/årskursvis behandlas sällan utvecklingen av undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling. Lärarna uppger dock att det finns vissa studiedagar där de diskuterar undervisning i arbetslaget. Det kan till exempel handla om hur de ska tänka då elever har låga resultat i simning.

### Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver skapa reella möjligheter för lärare att på olika sätt arbeta för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar att även om lärare har regelbundna möten och speciallärare och förstelärare har uppdrag att ge lärarna stöd i att utveckla undervisningen, så att den även möter behoven hos elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling, avhandlar lärare inte kontinuerligt utvecklingen av undervisning tillsammans.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar verksamheten på ett sådant sätt att lärare får faktiska möjligheter att tillsammans utveckla undervisningen för att möta behoven även hos elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Det kan exempelvis innebära att skapa mötesstrukturer eller organisera arbetslag och schemaläggning i syfte att möjliggöra för lärarna att utveckla undervisningen även för denna elevgrupp, men också att se till att en upparbetad organisation finns för att pröva och utvärdera nya metoder tillsammans, sprida goda exempel via samverkan och erfarenhetsutbyte samt ta del av och implementera ny kunskap och forskning i undervisningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

---

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Verica Stojanovic

---

Föredragande

Signerat av: Verica Stojanovic

I handläggningen av ärendet har även Maria Larsson och Anna Sundman Marknäs deltagit.

## Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

---

Norra skolan är en F-6-skola centralt belägen i Motala. På skolan går 310 elever varav ca 70 procent av eleverna har utländsk bakgrund. Skolan har en idrott- och hälsoprofil. Skolan är tvåparallellig från förskoleklass till årskurs 6. Eleverna i årskurs 4 är indelade i två klasser, och det går 21 elever i varje klass. Enligt inkomna uppgifter från skolans rektor tillämpar skolan ett trelärarsystem och lärarna undervisar största delen i de ämnen de har legitimation för. Arbetslagen är uppdelade i år F-1, år 2-3 och år 4-6. I år 4-6 ingår även alla pedagoger som undervisar i de praktiskt-estetiska ämnen förutom en idrottslärare som ingår i a-lag 2-3. Skolan har ett elevunderlag där cirka 55 procent av eleverna i årskurs 6 inte når målen i samtliga ämnen.

## Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

---

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 2 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

## Bilaga 3: Författningsstöd

---

### Skollagen

#### 1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 221) framgår att i detta ligger att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn och elever som har sämre förutsättningar. Skolan ska också ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människor.

#### 2 kap. 25 §

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och att en utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma faktorer. Vidare framgår att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper.

#### 3 kap. 2 §

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 285) förtydligas att alla elever, även de som utvecklas snabbt, har rätt att få stimulans och utmaningar i skolarbetet. Även elever som lätt når kunskapskraven eller har speciella talanger har rätt att få en individanpassad undervisning och uppmuntran att nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.

# 2011 års läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet

## 1 Skolans värdegrund och uppdrag

### En likvärdig utbildning

I grundskolans läroplan anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

### Skolans uppdrag

Vidare är skolans uppdrag att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

## 2 Övergripande mål och riktlinjer

### 2.2 Kunskaper

Av läroplanen framgår även att skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Läraren ska bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande; stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan; organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

### 2.8 Rektorns ansvar

Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningens och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna bland annat får den ledning och stimulans som de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och

kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.